

3. 6. 2026, Národní univerzita Chengchi

Odpovědnost jako náš společný úkol

Vážené dámy, vážení pánové, ta-t'ia chao!

Nedá mi to, musím začít vzpomínkou.

Před více než šesti lety, 19. února 2020, jsem byl řízením osudu zvolen předsedou českého Senátu. Stalo se tak po nečekaném úmrtí mého kamaráda a předchůdce, tehdejšího předsedy českého Senátu Jaroslava Kubery.

Právě Jaroslav Kubera byl původním otcem myšlenky navštívit Taiwan. Rozhodl jsem se jeho myšlenku navzdory výhradám mnohých politiků naplnit, a to mě na konci srpna 2020 přivedlo k Vám na Taiwan. A dnes zpětně dodávám, že jsem za to velmi vděčný.

V době mé první návštěvy u Vás jsem si velmi přál, aby se mnou na Taiwan mohla přijet vdova po Jaroslavu Kuberovi, jeho manželka Věra Kuberová. Kvůli jejímu zdraví to nakonec bohužel nebylo možné. Tehdy jsem sám sobě dal slib, že se ještě pokusím na Taiwan přivést někoho z nositelů rodinné tradice a jména Jaroslava Kubery. Dnes při mé druhé návštěvě se to podařilo.

Je pro mě velkou ctí, že je tady dnes s námi dcera Jaroslava Kubery Vendula Vinšová Kuberová.

Velmi si toho vážím, jsem šťastný, že slib byl naplněn a věřím, že Jarda Kubera se na nás ze shora dívá a usmívá se.

Děkuji, Vendulo, za Tvoji účast. Na dálku zdravím Tvoji maminku, manželku Jaroslava Kubery, Věru.

Vážené dámy, vážení pánové, milí studenti,

když jsem se dozvěděl, že v rámci mé druhé návštěvy Vašeho Taiwanu se mi dostalo důvěry vystoupit u Vás na univerzitě s úvodním slovem na konferenci s názvem „Dialogy Václava Havla: Lidská práva a odpovědnost v měnícím se světě“, zmocnilo se mě hned několik pocitů najednou.

Tím prvním byla hrdost a radost spojená s vděčností, že tady u Vás na Taiwanu na Václava Havla nezapomínáte. Chci Vám za to poděkovat, je to pro mě velmi povzbuzující.

Zároveň jsem však pocítil také obavy nebo spíše pochybnosti, zda budu schopen naplnit do mě vložená očekávání, neboť nejsem detailní znalec díla Václava Havla.

Spíše než jako dramatika a spisovatele znám Václava Havla jako statečného člověka, disidenta a později jako nevšedního, charismatického státníka s velkým přesahem a nadčasovými vizemi. Zároveň, a to chci zdůraznit, jsem Václava Havla vlastně nikdy nevnímal jako typického politika.

Když jsem se potom podíval podrobněji na program Vaší konference, trochu jsem se uklidnil. Panelisty Vaší konference jsou skvělí lidé a já nepochybuji, že alespoň někteří z nich znají dílo Václava Havla a jeho osud opravdu do detailu.

Dává mi to tak možnost zmínit jen některé, pro mě velmi důležité vzpomínky na Václava Havla a podívat se na odkaz Václava Havla svými očima.

První vzpomínkou je překvapivý inzerát a první fotografie Václava Havla publikovaná tehdy ještě v komunistickém tisku.

Druhou vzpomínkou je vzpomínka na události roku 1996, které symbolicky propojují Taiwan, český Senát a Václava Havla.

Na závěr řeknu něco k odkazu Václava Havla a nám samotným.

Pojďme tedy postupně. Je říjen 1989, Československo je pořád pod vládou komunistické strany. Stranický deník Rudé Právo každý den na svých stránkách píše o úspěších budování socialismu a oslavuje budovatelské úspěchy lidu. Skutečnost je však jiná, lidé jsou stále více nespokojeni a autoritářský režim se jim čím dále více zajídá. V hospodách se stále častěji šeptají zakázané vtipy. Komunistická moc slábne, ztrácí podporu, je nervózní.

V této atmosféře občané ještě stále komunistického Československa 7. října 1989 otevírají komunistický deník Rudé Právo. V Rudém Právu se nachází na první pohled nenápadný inzerát s fotografií muže, kterému jeho přátelé touto cestou přejí vše nejlepší k 53. narozeninám. Na první pohled nic neobvyklého. Ale pozor, za chvíli díky šeptandě ví celá země, že fotografie muže z inzerátu je fotografií právě třiapadesátiletého Václava Havla, který je pro komunistickou stranu třídním nepřítelem.

Rudé Právo jde na odbyt jako nikdy. Lidé nemohou uvěřit, že blahopřejný inzerát s fotografií nenáviděného disidenta Václava Havla opravdu vyšel v novinách Komunistické strany.

Václav Havel v něm není uveden pod svým pravým jménem, ale jako Ferdinand Vaněk, který byl jeho alter ego z Havlovy divadelní hry. Komunističtí redaktori v Rudém Právu tento vtíp, tuto poťouchlost nepochopili a neodhalili.

A tak se celý národ na účet komunistů velmi dobře baví a komunistická moc se zase o něco více drolí.

Vyvrcholením, které v tu chvíli vůbec nikdo nečekal, je, že se disident Václav Havel za tři měsíce po vydání inzerátu na sklonku roku 1989 stává prezidentem a vrací naši zemi do demokratické části světa.

A pak že zázraky nejsou možné. Je to naopak, lidé mají obrovskou sílu.

Z dnešního pohledu je to vlastně jednoduché. Je to přece známá věc.

Autoritáři síle humoru a nadsázky nerozumí, protože nerozumí lidem, a proto nemohou demokraty porazit.

Pro nás demokraty velké poučení. Nepodléhejme populismu, autoritářství a nepřipusťme cenzuru. Oslabujeme tím to nejcennější, demokracii.

Nyní se přenesu do roku 1996, tedy do doby před 30 lety.

Rok 1996 totiž považuji v souvislosti s mojí cestou k vám, i s tím co se dnes ve světě děje, za rok velmi významný, neboť symbolicky spojuje Taiwan, český Senát a Václava Havla.

A já mám všechny tři hluboko ve svém srdci.

Začnu třicátým výročím spojeným s Taiwanem, a to vyslovením velkého uznání a blahopřání. V roce 1996, tedy před 30 lety, proběhly 23. března na Taiwanu první přímé prezidentské volby.

Došlo tak u vás k definitivnímu přechodu od autoritářského režimu k demokracii. Politická moc byla poprvé legitimizována skrze přímý mandát občanů pro prezidenta Taiwanu.

Došlo tak k završení demokratického procesu, který Taiwan zahájil v 80. letech 20. století. Stalo se tak pokojnou cestou a v tom jsou si Česko a Taiwan podobní - a vlastně jsou tím ve světě i podobně výjimeční.

Buďte, budme na to hrdí. Ode mne ještě jednou velké uznání a gratulace. Česko a Taiwan si zkrátka rozumí, jsme propojeni více než si myslíme.

Od vašeho 30. výročí završení demokratického procesu nyní přecházím k 30. výročí, které se týká našeho českého Senátu.

Náš nejvyšší zákonodárny sbor, český Parlament, má dvě komory. Poslaneckou sněmovnu, která je dolní komorou českého Parlamentu, a Senát, který je jeho horní komorou.

Hlavním úkolem českého Senátu jako horní komory českého Parlamentu je chránit ústavnost. U nás se říká — a já jsem přesvědčen, že je to pravda — že Senát je pojistkou naší demokracie.

Byl to právě rok 1996, kdy se 18. prosince, tedy před 30 lety, konala první ustavující schůze českého Senátu. A došlo tak vlastně u nás v Česku rovněž k jakémusi završení demokratického procesu v podobě naplnění české Ústavy.

Před odjezdem k Vám na Taiwan jsme si společně se senátory 30. výročí ustavující schůze Senátu připomínali. Po třiceti letech jsme Senátu dali motto „Senát věrný svobodě“. Jsem na to velmi hrdý.

V tomto kontextu dodávám velmi důležité.

Ke svobodě patří i odpovědnost. Nezapomínejme prosím na to. Být věrný svobodě a nebýt věrný odpovědnosti nelze, neboť potom hrozí, že se věrnost svobodě změní v populismus nebo dokonce v anarchii.

A dostávám se ke třetí třicítce, ke třetímu výročí. Jak jsem slíbil, je spojeno s prezidentem Václavem Havlem.

Bylo to téměř přesně před 30 lety, 15. května 1996, kdy byl prezident Václav Havel požádán o klíčový projev při předávání významné evropské ceny Karla Velikého. Václav Havel tehdy pronesl slavný projev s názvem „Evropa jako úkol“.

Nevím, zda již tenkrát měl Václav Havel nějaké tušení nebo vnuknutí, ale jeho projev začíná sdělením, že při pátrání po původu slova Evropa došel k poznání, že označení Evropa má své kořeny v akkadském slově „erbu“, znamenajícím soumrak.

Osobně si myslím, že je tomu skutečně tak, že dnes v Evropě, a nejen v Evropě, končí jedna z etap našeho vývoje, nebo, chcete-li, dochází k jakémusi soumraku.

Neznamená to však z mého pohledu nic špatného nebo smutného, naopak. Všichni přece víme, že po soumraku nastává svítání a zase vychází slunce. A to přesně je naším dnešním úkolem. Dělat vše proto, aby nad námi znovu vyšlo životodárné slunce.

Věřím, že je Vám jasné, proč to říkám tady na Taiwanu, ve Vaší demokratické a svobodné zemi.

Je totiž společným úkolem, úkolem demokratických a svobodných zemí, abychom spolupracovali.

Abychom společně posilovali vzájemnou ochranu a podporu svoje bezpečí.

Abychom spolupracovali a zvyšovali svoji konkurenceschopnost.

Abychom zvyšovali svoji odolnost a strategickou nezávislost.

Jsem přesvědčen, že odolnost a bezpečí jsou důležitější než okamžitý zisk či nejnižší možná cena.

Jak jsem již řekl, ke svobodě patří odpovědnost. A opakuji, bezpečí je více než okamžitý blahobyt. Odolnost je více než okamžitý zisk.

A také nesmíme nikdy zapomínat na to nejdůležitější.
Bezpečí, odolnost a vláda práva jsou plody demokracie.
Tyto plody nám zajišťují dobrou budoucnost a jejich živnou půdou je úcta k člověku a jeho právům a respekt k hodnotám.

Hodnotám, jako jsou solidarita, spravedlnost, odpovědnost, moudrost, umírněnost, odvaha, naděje, víra, a Václav Havel by určitě dodal, že na prvním místě jsou pravda a láska.
Protože jsou to právě pravda a láska, které vítězí nad lží a nenávisť.

Dostávám se k závěru. Nemluvil jsem úplně krátce, omlouvám se za to a velmi děkuji, že jste mi naslouchali.

Na závěr Vám chci ještě říci, že já jsem k Vám na Taiwan přijel znovu také proto, možná hlavně proto, abych Vám naslouchal. Abychom vedli dialog. Abychom si říkali své názory a přemýšleli o nich.
Chci mluvit, bavit se, diskutovat se všemi, kteří budou mít zájem vést dialog. Je to důležité, je to pro budoucnost tohoto světa zásadní.

Někteří z nás budou mít dnes odpoledne možnost zúčastnit se tady v Tchaj-peji odhalení lavičky Václava Havla. Společně si tak připomeneme Václava Havla a znovu i důležitost a význam dialogu.

Je to totiž právě lavička a nemusí to být pouze lavička Václava Havla, která symbolicky vybízí k přisednutí, k diskusi, k dialogu.
A právě dialog je základním zdrojem důvěry a spolupráce.
Platí to stejně v Česku jako na Taiwanu a kdekoliv jinde na světě.

Nezapomínejme na to. Učme se dialogu, více si věřme a spolupracujme v zájmu našich zemí, v zájmu rovné a vzájemně výhodné spolupráce, v zájmu obhajoby, ochrany a posílení svobody a demokracie.

Máme totiž společný úkol, dostat se ctí své odpovědnosti.

Děkuji Vám.